

SIIPIRIKKO 4/91

Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

Julkaisija: Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

Puheenjohtaja: Juha Miettinen Patotie 5 D 4 80160 Joensuu
puh 821133

Varapuheenjohtaja: Jouko Tiussa Ensonkatu 8 80200 Joensuu
puh 35849

Sihteeri: Päivi Kiiskinen Vaskisepätie 4 81100 Kontiolahti

Rahastonhoitaja: Olli Virmajoki 82180 Huhtilampi puh koti 79418
työ 201337

Muut hallituksen jäsenet: Hannu Huuskonen Räsäläntie 7 81100
Kontiolahti, Kimmo Koskela Liksenvaara 80260 Joensuu puh 33397,
Jukka Matero Kaislakatu 10 B 15 80130 Joensuu

Lehden toimituskunta: Harri Kontkanen 81235 Lehtoi puh 79865 (vastaava
toimittaja), Juhani Hyttinen Sorvarinkatu 6 80160 Joensuu puh 821482

Tilausasiat: Lehti ilmestyy 4 kertaa vuodessa. Jaetaan jäsenille
jäsenmaksua vastaan. Jäsenmaksun suuruus v. 1991 on 50 mk (opis-
kelijat, alle 25 v. 35 mk, perhejäsenmaksu 10 mk). Siipirikon ti-
lausmaksu v. 1991 50 mk. Irtonumerot vuosikertaan 1981 asti 4 mk
(juhlanumero 15 mk), vuosikerrat 1982- 5 mk + postituskulut.
Yhdistyksen tili SYP Joensuu 201620 - 337216/Pohjois-Karjalan
Lintutieteellinen Yhdistys r.y./PL 119 80101 Joensuu.

Kansi Pohjantikka naaras (Valokuvannut Juha Miettinen)

SISÄLLYSLUETTELO

Sivu

Talvilinnut 1990/91 Pohjois-Karjalassa: Jouko Tiussa	99
Retkellä Israelissa: Harri Kontkanen	110
Höytiäisen kanavan lintuasema 1991 : Juha Miettinen ja Ari Latja	120

★ = Valtakannallisen (Suomen lintutieteellisen yhdistyksen) rari-
teettikomitean tarkastama ja hyväksymä havainto.

☆ = Alueellisen rariteettikomitean tarkastama ja hyväksymä havainto.

TALVILINNUT 1990/91 POHJOIS-KARJALASSA

Jouko Tiussa

Viime talven muistaneet lintuharrastajat varsin tavanomaisena. Luonnon anti oli niukkaa ajatellen vaikka käpylintuja, tilhiä tai räkättirastaita. Rengastajan mieleen jäi kuusitiaisen tavanomaista yleisempi esiintyminen ja punatulkun vähälukuisuus ennen kevätmuuttoa. Havaintoaineistosta rakentui silti yllättävänkin lajirikas kokonaisuus, mitä kasvattivat mm. runsaat pöllöhavainnot. Kiitoksella todettakoon, että seuraavista kunnista etenkin sulkeissa mainittujen muidenkin havaintoja koonneiden ansiosta saatiin ansiokas kokonaiskuva talvilinnustosta: Juuka (Hannu Lehtoranta), Lieksa (Esko Lappi), Liperi (Lauri Karttunen) ja Outokumpu (Antti Vänskä). Lopussa täydellisempi havainnoijaluettelo ja käytetyt "puumerkit"

Sääolot

Kokonaisuutena talvi oli sääoloiltaan lähellä normaalia. Vaikka marraskuun alkupäivinä löytyikin vielä melkoisesti lokkeja ja sorsalintuja, muuttui sää jo saman kuun aikana siksi talviseksi, että muuttolinnoilta häipyivät talvehtimis-
halut. Joulukuu oli paljolti leuto ja sateinen, mutta sydäntalvi noudatti lähes keskiarvolukemia. Maaliskuun puoliväliin luettavan talvikauden lopulla ennättivät pöllötkin aloittaa soidinääntelynsä.

Taulukko 1. Joensuun lentoaseman ja Lieksan Lampelan säätiedot verrattuna pitkäaikaisiin keskiarvoihin, vuodenvaihteesta lähtien jaksoon 1961-90

Joensuu	XI	XII	I	II	III
1990/91 ⁰ C	-5,5	-4,4	-9,7	-10,6	-4,7
1931-60 / 1961-90	-1,9	-6,5	-10,5	-10,7	-5,4
sademäärä mm	65	51	26	31	29
% keskiarvosta	130	114	59	108	91
Lieksa	XI	XII	I	II	III
1931-60 / 1961-90	-2,4	-7,1	-12,0	-10,8	-5,3
sademäärä mm	47	40	22	19	23
% keskiarvosta	104	100	61	68	100

Talvilintulaskennat

Edellisvuosien tavoin Helsingin yliopiston eläinmuseon laskentakeskus lähetti kirjoittajalle talvilintuvastaavana 30.7.-91 päivätyn yhteenvedon Pohjois-Karjalan alueelta. Tilastoon (taulukko 2) olen lisännyt ne siitä puuttuneet, joista olen saanut yksityiskohtaiset tiedot: Lie Pitkäjärven (SK) sekä Joe Repokallion (JM) sekä Rantakylän-Mutalan (AS) joululaskennat. Reittien määrä on edellisvuosien tasoa, ja kevätlaskentojen lisääntyttä on kaikkia tasaisesti saman verran. Talvilintulaskennat 1990/91 on tehty aikaväleillä 2.11.-13.11. (syksy), 25.12.-8.1. (jouluku) ja 21.2.-11.3. (kevät).

1. Syksyn laskennan 17 reitillä 171 km:n matkalla laskettiin 5255 yksilöä ja lajimäärä oli peräti 50. Kymmentä reittikilometriä kohti laskettu yksilöluku 307 jää alle pitkäaikaisten keskiarvojen ja on vain puolet edellisen marjasyksyn huippumäärästä. Yhteistä edelliselle vuodelle oli, että monet viivyttelevät vesilinnut kasvattivat lajilukua. Sadan yksilön määrän ylitti 12 lajia, jossa kärjen muodosti vakiokaarti talitiainen (950), varpunen (880) ja varis (726) eivätkä marjalinnut kuten vuotta aiemmin. Muista sadan ylittäneistä mainittakoon sinisorsa, teeri, harmaalokki, hippiäinen ja urpiainen.

2. Joululaskentaan kertyi 18 reittiä yhteispituudeltaan 169 km. Yhteensä lintuja laskettiin noin 4600 yksilöä ja lajeja 35 kuten vuotta aiemminkin. Kymmentä reittikilometriä kohti laskettu keskiarvo 272 jää neljänneksen alle pitempiaikaisten keskiarvojen. Sadan yksilön ylittäneiden "kerhoon" pääsi 10 lajia, joista keltasirkku (824) päihitti niukasti syksyn kärkikolmikton. "Top ten"-listan jälkipäästä löytyvät mm. urpiainen (192), punatulkku (111) ja pikkuvarpunen (102).

3. Kevätlaskennan 17 reitillä 166 km:n matkalla havaittiin noin 4300 yksilöä. Lajimäärä 31 oli jälleen sama kuin vuotta aiemmin. Myös kymmentä reittikilometriä kohden laskettu yksilömäärä 258 poikkesi varsin vähän alaspäin edelliskeväästä ja on lähes tarkalleen keskiarvotasoa (10 viime vuotena 261). Sadan yksilön määrän ylitti 9 lajia, joista selvän johdon vei tuttu harmaatakki eli varis (949). Tiiviinä kolmikkona seurasivat tutut talvilinnut keltasirkku, varpunen ja talitiainen (a' 610-680 yks.). Pikkuvarpunen määrä (165, sijaluku 7.) on huomionarvoinen.

Taulukko 2. Talvilintulaskentojen tulokset Pohjois-Karjalassa talvikautena 1990/91. Yleisluonteinen selvitys tekstissä: talvilintulaskennat

Laskennat	Pohjois-Karjala			Lieksa			Joensuu			Juuka			Nurmes		
	SY	JO	KE	SY	JO	KE	SY	JO	KE	SY	JO	KE	SY	JO	KE
Reittien luku	17	18	17	9	8	7	1	2	1	2	2	2	1	1	1
Yhteispituus km	171	169	166	97	80	79	9	17	9	25	25	25	5	5	5
Joutsen	71	9	-	47	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Sinisorsa	166	-	-	165	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tukkasotka	10	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lapasotka	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alli	8	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Telkkä	12	-	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Isokoskelo	3	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Kanahaukka	2	-	3	1	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	1
Varpushaukka	4	1	-	-	1	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Kotka	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pyy	18	7	4	16	3	3	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Riekko	-	-	3	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Teeri	118	64	92	72	19	75	-	-	-	14	-	3	1	9	-
Metso	5	5	3	3	3	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Kalalokki	3	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Harmaalokki	119	-	-	1	-	-	118	-	-	-	-	-	-	-	-
Kesykyhyky	283	131	108	26	4	-	63	12	5	128	88	74	-	-	-
Hiripöllö	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Viirupöllö	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Harmaapätkä	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Palokärki	3	4	1	3	3	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Käpytikka	39	34	24	23	14	10	1	7	-	6	4	1	5	5	3
Pikkutikka	-	2	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pohjantikka	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilhi	32	-	-	30	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Koskikara	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Räkättirastas	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hippiäinen	138	96	43	102	59	28	4	11	1	9	9	3	4	-	3
Pyrstötiainen	10	10	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hömötiainen	279	312	253	134	84	105	14	35	6	43	30	50	20	11	18
Töyhtötiainen	19	13	16	14	6	11	1	-	-	1	1	3	-	-	1
Kuusitiainen	18	6	5	6	4	2	3	-	-	3	-	1	-	-	-
Sinitäinen	20	26	35	7	9	8	3	2	4	4	-	8	-	-	-
Talitiainen	950	809	610	365	242	118	112	196	66	178	110	92	19	15	21
Pähkinänakki	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Puuklipijä	10	2	5	4	-	1	-	-	1	3	-	2	-	-	-
Närhi	43	32	18	21	18	8	2	-	2	6	3	5	6	5	2
Kuukkeli	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Harakka	345	340	297	137	140	108	54	89	20	91	52	79	13	11	14
Naakka	34	17	20	-	-	-	32	17	20	-	-	-	-	-	-
Varis	726	697	949	273	69	35	326	480	499	67	74	311	-	-	-
Korppi	20	22	17	8	1	-	6	16	3	-	2	10	-	-	-
Kottarainen	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Varpunen	880	776	678	216	215	131	198	240	179	322	177	155	10	25	-
Pikkuvarpunen	66	102	165	-	-	-	11	16	3	-	-	-	-	-	-
Peippo	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Järripeippo	3	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Viherpeippo	75	50	91	40	21	8	7	1	30	16	2	14	-	-	-
Tikki	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Urpiainen	185	192	45	108	103	21	24	51	-	7	2	11	10	-	-
Tundraurpiainen	3	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pikkukäpylintu	38	10	1	33	10	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Käpylintu	7	-	1	1	-	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-
Taviokurna	43	-	-	34	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-
Punatulkku	89	111	110	58	50	60	2	5	6	6	16	5	-	2	-
Nokkavarpunen	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Puimunen	6	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Keltasirkku	330	824	680	132	309	112	15	41	16	26	101	178	92	75	55
Yhteensä yks.	5255	4602	4287	2134	1391	853	1014	1219	861	936	673	1010	182	159	118
Lajeja	50	35	31	40	27	24	25	16	16	20	17	24	12	10	9

Taulukko 3. Eräiden talvilintujen yksilömäärät 10 reittikilometriä kohti joului- ja kevätlaskennoissa. Vertailun vuoksi myös tilanne edellisessä joululaskennassa sekä viiden edellisen joululaskennan keskiarvot

Laji	Joululaskenta			Kevätlaskenta
	1990/91	1989/90	85/86-89/90	1990/91
Teeri	3,8	2,6	5,8	5,5
Käpytikka	2	1,5	4,4	1,4
Varis	41,2	19,3	51,8	57,2
Harakka	20,1	21,6	24,6	17,9
Närhi	1,9	0,9	2	1,1
Talitiainen	47,9	37,4	39,1	36,7
Sinitiainen	1,5	0,4	0,6	2,1
Töyhtötiainen	0,8	0,8	0,9	0,9
Hömötiainen	18,5	15,4	16,3	15,2
Puukiipijä	0,1	0,3	0,2	0,3
Hippiäinen	5,7	2,3	0,9	2,6
Tilhi	-	100,2	37,6	-
Varpunen	45,9	46,4	67,9	40,8
Viherpeippo	3	8,7	5,8	5,5
Urpainen	11,4	21,4	26,7	2,7
Punatulku	6,6	18,1	23,7	6,6
Käpylinnut	0,6	17,2	4,5	0,1
Keltasirkku	48,8	39,7	56,1	41
Yhteensä	259,8	354,2	368,8	237,6
% kaikista	96	93		92

LAJIKOHTAISIA TIETOJA

Joutsen Lieksan Ruunaan Alaniemessä nähty 2.3. 1 yks. lennossa (Heikki Ylönen)

Sinisorsa Outokummun Jokipohjassa 1.12.-1.1. 1 k+n (AV). Lieksan Sokovaarassa Myllykosken yläsulassa 17.12., 6.1. ja 19.3. 1 yks. (EL)

Telkkä Lieksan Rantalassa otettiin 14.1. iltahämärissä hangesta kiinni +2kv koiras (Osmo Kiiskinen), joka kuitenkin kuoli hoidossa 18.1. (Jukka Heikkinen, EL)

Isokoskelo Enon Ahvenisella 1.12. n-pukuinen (MO)

Talven ainoalla havaitulla telkällä ei mennyt näin hyvin - se löytyi hangesta. (Valok. Hannu Eskonen)

Kanahaukka Ilmoitettuja talvihavaintoja Liperistä 3, Lieksasta 2, Outokummusta 1, Juuasta 5 ja Nurmekselta 2. Saaliina todettu Juu Vuokossa orava (HL) ja Lip Pappelonsaarella jänis (SH, KR).

Varpushaukka Havaintoja ainakin 15 eri yksilöstä: Liperistä 3, Joensuusta 2, Lieksasta 4, Outokummusta 1, Juuasta 4 ja Nurmekselta 1.

Pyy Yksittäishavaintoja useita, mutta esim. Outokummun alueella vähissä, Kaasilassa 2-4 läpi talven (AV). Nurmeksien Jänislehdossa 4 yks. useita kertoja pihakoivuissa ruokailemassa (JV) ja Palomäessä 20.2. 7 yks. (PL)

Riekko Tavanomaista enemmän eli kymmenkunta ilmoitettua havaintoa. Näistä 2 Outokummusta (AV), 1 Liperistä (P.Pulkkinen/LK), 3 Lieksasta (EL), 2 Juuasta (HL), Anneli Puuronen) ja 1 Nurmekselta (JV)

Teeri Ilmoitettuja havaintoja paljon, mutta parvet yleensä vain 20-30 yks. kokoluokkaa. Selvinä poikkeuksina ylöspäin Lieksan Kitsin 1.12. ainakin 70 yks. (EL) ja Savijärven Kukkarolammen 26.12. noin 300 yks. (J.Mauranen)

Metso Metsäkanalintujen aallonpohja näkyi selvimmin metson kohdalla. Ilmoitettuja yksittäishavaintoja Outokummusta k (AV), Liperistä 2 yks. (ES), Kontiolahdelta k (MP), Juuasta k+n (HL) ja Nurmekselta 1-2 eri aikoina (JV). Lieksan Rauhalassa kierteli kesy koiras lähes kolme kuukautta (I-III) usein talojen pihoillakin ja EL onnistui sen rengastamaankin.

Fasaani Outokummun Sysmäjärven ympärillä 5-10 (AV) ja Kontiolahden keskustassa 21.12. koiras ruokintapaikalla (JM)

Harmaalokki Juuassa Paalasmaan lossilla 26.12. ja 30.12. 1 yks. (R.Tuononen/HL)

Kesykyyhky Talvikantoja on laskettu Outokummussa: keskusta n. 80-100, Kaasila n. 40, Kyykeri n. 30 ja Kalaton n. 40 (AV). Juuan kirkonkylässä syksyllä yli 100, joulukuussa 90 ja maaliskuussa ainakin 74 (HL)

Huuhkaja Soidinhuhuilua kuultu helmikuun lopulla - maalikuun alussa Juuan Vuokossa (JH, HH) ja kk:n kaatopaikalla (U.Halonen/HL) sekä Outokummussa neljällä paikalla: Jyrinmäki, Kalliolammet, Munaniemi ja Kolmikanta (AV)

Hiiripöllö Kolme ilmoitettua havaintoa on vain varjo verrattuna edellistalven 26:een. Juuan Vuokossa 1.1. 1 yks. (HL), Outokummun Munaniemessä 9.2. 1 yks. (AV) ja Kontiolahden Kulhossa 28.2. ääntelyä (AS)

Varpuspöllö Tilanne päinvastainen kuin hiiripöllöllä: nyt 20 ilmoitettua havaintoa, edellisenä talvena vain 6. Selvästi eniten tietoja Juuasta (9) ja Liperistä (5). Lisäksi 2 Nurmekselta ja 1 Kontiolahdelta, Tohmajärveltä, Outokummusta ja Lieksan Rauhalasta, missä EL rengasti pöllön 7.2.

Viirupöllö Ainakin 15 havaintoa alueen keski- ja pohjoisosista, Juuasta 6 (HL, JH ym.) ja Lieksasta 3. Soidinhavaintoja on mukana 4, näistä 2 Outokummusta (AV). Maaliskuussa otettiin Lie Jamalissa kiinni nälkiintynyt, vain 460 g painoinen pöllö, joka kuitenkin kuoli jo samana iltana (EL)

Lapinpöllö Ainakin 10 havaintoa: Juuasta 3 (E.Kukkonen, A.Gröhn/HL), Lieksasta 2 (R.Leikas, E.Boxberg/EL), Kontiolahdelta 2 (MP, E.Tanskanen/HKo), Kiihtelysvaarasta 1 (K.Malkki/HKo), Outokummusta 1 (AV) ja Liperistä 1 (ES). Edellisten lajien "ainakin" perustuu muutamaan viirupöllö/lapinpöllö-havaintoon, joita ei ole laskettu mukaan ilmoitettuihin määriin.

Helmipöllö Pääosin soidinhavaintoja, joita Outokummusta 14 (AV), Juuasta 2, Pyhäselästä 1 ja Kontiolahden Jakokoskelta 1, missä ensimmäinen aloitti puputuksen

jo noin 10.1. (MP, T.Pölonen). Näiden lisäksi vain yksi helmikuinen näköhavainto Juuan Ahmovaarasta (Hilkka Heiskanen/HL)

Palokärki Toistakymmentä havaintoa eri puolilta aluetta, eniten - 5 - Liperistä, kaikki eri henkilöiden havaitsemia.

Harmaapäätikka ja valkoselkätikka: havainnot harvinaisuuksia esittelevässä katsauksessa

Käpytikka Laskentojen mukaan talvi oli jo kolmas perättäinen heikohko käpytikka-talvi. Normaalialueen vähemmän esim. Nurmeksessa (PL), Juuassa (HL) ja Outokummussa (AV), Lieksan Rauhalassa 1-2 koko talven (EL) ja Nurmijärvellä nähty jopa 4 lintulauhdalla (ET). Joe Niinivaaralta pyydystetty 2 ja Kii Ylisenjärveltä 4 (JT).

Pikkutikka Havaintoja runsaanlaisesti, yhteensä 15, joista 2 kahdesta yksilöstä. Lieksasta on tietoja viidestä yksilöstä (SK, MO ym.) ja Kesälahdelta neljältä paikalta, joista yhdellä, Villalassa k+n läpi talven (KM). Loput ovat laajalta alueelta, Nurmekselta 1, Juuasta 2 (HL ym.), Outokummusta 2 (AV) ja Kontiolahdelta 2 yksilöstä (JM)

Pohjantikka Neljä ilmoitettua havaintoa: Juuan Larinsaareissa XII 1 (E.Sirviö/HL), Kuhnustassa I 1 (A.Gröhn/HL), Lieksan Ruunaalla 1.1. k (MO) ja Outokummun Munaniemessä 9.2. 1 yks. (AV)

Tilhi Varsinaisia talvihavaintoja edustaa ainoastaan Outokummun Kaasilan 4.12. 7 yks. (AV). Ensilumen aikoihin näkyi vielä viimeisiä parvia, esim. Joensuun Niinivaaralla 30.10. n. 100 yks. ja 5.11. n. 30 yks. (JT) sekä Nurmeksen Palomäessä 2.11. 15 yks. (PL)

Koskikara Eniten karoja tarkkaillut EL rengasti Lieksassa 10 ja kontrolloi 6 yksilöä. Näistä vain 3 oli edellisenä kesänä syntyneitä ja 13 vanhempia. Lisäksi hän rengasti Enossa 2 ja kontrolloi yhden. Joensuun kaupunkialueen virran sula- paikoissa talvehti 2-3 koskikaraa. Outokummun Lähtevässä ja Taipaleenjoessa 1-3 läpi talven (AV), Ilomantsin Aittojärvisä 31.12. 1 (AS), Juuan Vuokossa 1.1. 1 (HL), Nurmeksen Vaarajoessa 28.2. 1 (PL), Liperin Siikakoskella läpi talven 1 (SH, KR, LK) ja Lamminniemessä vielä 31.3. 1 (LK, KR)

Räkättirastas Lieksan Pankakoskella 8.12. 1 yks. (ET)

Hippiäinen Selvästi tavanomaista runsaampi, mitä laskennatkin osoittavat. Esim. Outokummun alueella 10-20 yks. parvia monin paikoin (AV) ja myös Juuassa edellisvuosia runsaampi (HL). Myös Joensuussa metsän tiaisparvista paljastui yleisesti myös muutamia hippiäisiä (JT)

Pyrstötiainen Pikkuparvia nähtiin läpi talven Outokummun ja Joensuun seudulla. Parvia nähtiin Out Pohjoisahossa, Kaasilassa ja Munaniemessä (AV), Joe yliopiston - Otsolan - Kanervalan - Käpykankaan alueella (HKO, AS, JT), missä ilmeisesti kierteli kaksi 5-7 yks. pikkuparvea sekä Mutalassa (AS) ja Rantakylässä (JM). Näiden paikkojen lisäksi onkin vain kaksi tammikuista havaintoa: Kon Jakokoskella 1.1. 7 yks. (MP) ja Pyh Lotokassa 19.1. 10 yks. (JM). Vielä hankien huvetessa 1.4. löytyi 7 yksilöä ruokintapaikan verkosta Joe Höylaksella (JT)

Hömötiainen talvikannat näyttävät pysyvän vakaina vuodesta toiseen. Lajin yleisyyden takia sen pysyminen vertailutaulukossa on perusteltua.

Töyhtötiainen Myös töyhtötiaiskannat pysyvät erittäin vakaina, kuten taulukosta 3 käy ilmi, vaikka yksilömäärät ovatkin vain noin 5 % hömötiaisesta. Monilla metsän lähistön lintulaudoilla ja rasvapaikoilla ruokailee muutama töyhtötiainenkin. Eniten (5) havaintoja ilmoitettu Juuasta (HL ym.). JT rengasti 2 Joe Pilkossa ja yhden Kii Ylisenjärvellä.

Kuusitiainen oli talvikauden valopilkkuja ja monen lintulaudan uusi ruokavieras. Havaintoja kertyi yli 20, eniten Juuasta (6), Lieksasta (5), Liperistä (4) ja Outokummusta (3). Useimmilla lintulaudoilla kuusitiaisista nähtiin 1-4, monesti läpi talven, mutta Out Sorsasalossa n. 10 läpi talven (AV). Rengastuksia Kii Ylisenjärvi 2 ja Joe Kukkosaari 1 (JT) sekä Kon Kirnukallio 2 reng. ja Pyh Salokylä 1 kontr. (JM)

Sinitiainen lisäsi ja vakiinnutti kantojaan aina läänin pohjoisosia myöten. Paikkansa pitää varmaan LK:n toteamus sen leviämisestä joka syrjäkyläänkin. Ainakin Juukaa myöten lienee useimmilla lintulaudoilla ainakin ajoittain vierailleet 1-4 sinitiaista. Juuasta on HL koonnut talvehtimistietoja 16 alueelta, Lieksasta EL (ym.) viideltä ja LK Liperistä samoin viideltä. Nurmekselta on talvihavaintoja Jänislehdosta (JV), Palomäestä (PL) ja Savikylästä (M.Kuittinen/HL). Vain Outokummun keskustasta mainitaan sinitiaisten vähyys (AV). Joe Höylaksella rengastettiin talvella kerran viikossa, ja esim. katsauksen kokoa ja rengasti 5 yks. Joe Kukkosaarella pyydystettiin eri yksilöitä 9 (AT, JT) ja Niinivaaralla 5 (JT)

Talitiainen Laskentojen mukaan neljää edellistalvea enemmän, vaikka ruokintapaikkojen pyyntiluvut jäivät edellistalvisia pienemmiksi, esim. Joe Niinivaara 98 (JT), Kukkosaari 42 (AT, JT) ja Kii Ylisenjärvi 89 eri yksilöä (JT). Outokummun Kaasilassa 30-70 läpi talven ruokintapaikalla (AV). Juuassa runsaasti, vaikka joiltakin ruokintapaikoilta hävisivät tammikuun jälkeen (HL). Tyypillistä näyttää olevan nuorten lintujen liikkuvuus, ilmeinen reiviirihaku helmikuun puolivälistä lähtien (JT)

Talitiainen oli talvilintulaskentojen mukaan runsaampi kuin vuosiin. (Valok. Hannu Eskonen)

Pähkinänakkele Pienehkön syysvaelluksen tuloksena toistakymmentä talvihavaintoa. Eniten Kesälahdelta, jossa KM:lle kertyi havaintoja viideltä paikalta, joista kahdella 2 yks. Vain harvat jäivät kuukausiksi samoille paikoin ja esim. Joe Höylaksella rengastamani k viipyi paikalla vain 14.10.-8.11. Kon Kirnukalliolla 21.12. n (JM), Out Rikkarannassa läpi XII 1 (AV) ja Nur Jänislehdossa 16.11.-25.1. 1 yks. (JV). Toinen havaintokeskittymä osuu maaliskuulle: Joe Pilkko 10.3. 1 yks. (Eija Jussila/HKO), Lip Viinijärvi 1 yks. läpi III (AV), Lie Viensuunniemi 29.3. 1 yks. (A.Hämäläinen/EL) ja Rauhala III lopulla 1 yks. (I.Nylander/EL)

Puukiipijä Varsin niukasti niin Outokummussa (AV) kuin muuallakin. Lieksan Jama-lissa 18.12. ja 25.1. 1 (ET) sekä Rauhalla 23.12. 1 (MO) ja 8.3. 1 (EL). Joe Höylaksella 8.12. reng. 1 (JT). Lip Siikasalmella 8.1. 1 (LK), Kon Jakokoskella 14.2. 1 (MP) ja Juuan Vuokossa 3.3. 2 (HL)

Lapinharakka Kaksi talvehtijaa Outokummussa, Alavilla ja Vuonoksella (AV)

Närhi Yleinen ruokintapaikkojen vieras koko alueen metsäisillä paikoilla. Yleensä muutamia, Nurmekselta Palomäessä jopa 10 päivittäin (PL)

Kuukkeli Havaintoja ilmoitettu nyt vain alueen pohjoispuoliskolta. Nurmekselta Jänislehdossa havaintoja läpi talven, syksystä lähtien ruokinnalla 4 yks. (JV).

Juuan Polvelassa kävi 3 lintulaudalla (A.Tuononen/HL) ja Salokylän Nunnavaaralla maaliskuussa 1 (A.Puuronen/HL)

Harakka Koko alueella asutuksen piirissä eri talvina tasaisen runsas

Pähkinähakki Kesälahden Leveäkivellä joulukuussa 2 ruokinnalla, toinen rengastettu (KM). Juuan Paalasmaalla 26.12. 1 yks. (A.Vähätalo)

Naakka Joensuussa asustava populaatio lienee ainakin talvilaskentojan osoittamaa 20 yks. luokkaa. Kontiolahden Jakokoskella 24.12. kierrelleet 7 (MP) lienevät samoja.

Varis Kaatopaikat ja turkistarhat elättävät paikoin melkoisia varismääriä. Esim. Juuassa Turunkankaan turkistarhoilla ja kaatopaikalla 10.3. laskennassa n. 300 (HL, JuL). Outokummussa keskustan - Poutun alueella n. 150-200 (AV). Joensuun liki 500 yks. laskentasumma voi sisältää osin samoja lintuja ja todellinen talvikanta olla lähempänä J.Sormusen Utrassa laskemaa n. 300 yks. yöpyjämäärää.

Korppi Myös erämaiden asukkaasta on tullut talvisin kaatopaikkojen ja turkistarhojen ruokavieras. Havaintoja on lähetetty noin 20, mutta tapaamisen yleisyys on varmaan vähentänyt ilmoittelua. Kuuleehan esim. Joensuun seudulla ainakin korpin ääntä useimmilla retkillä. Repokallion kaatopaikalla 3.1. 10 (HKo) ja 11.2. 30 (AV). Juuan Vihtasuolla Piilokankaan turkistarhoilla XII 20 (HL) sekä Turunkankaan turkistarhoilla ja kaatopaikalla 10.3. laskennassa 10 (HL, JuL)

Varpunen Normaalityyppinen vakuuttavasti kärkikolmikossa keltasirkun ja talitiaisen ohella

Pikkuvarpunen Runsaimmat laskentatulokset mitä ilmeisimmin Kiteen ja Värtsilän reiteillä. Liperin Viinijärven talvikanta n. 15 (AV) ja Joensuun Repokallion samaa luokkaa (HKo, JM). Liperin Varolanniemellä n. 10 (KR) ja keskustassa enimmillään 6 (LK). Kon Piikossa muutamia läpi talven ja Joe Niinivaaralla silloin tällöin 2 ruokintapaikalla (JT)

Peippo Joululaskennassa 1 yks., mutta tarkemmat tiedot puuttuvat

Järripeippo Lieksan Pankakoskella 9.12. 3 yks. (ET) ja Liperin Varolanniemellä 1.-17.1. 1 (KR)

Viherpeippo Talvehtivat kannat yleensä keskimääräisiä pienemmät, mutta helmimaaliskuun vaihteesta laji yleistyi ilmeisesti Etelä-Suomeen ja kauemmaskin muut-

taneiden palattua. Paikoin kuitenkin kohtalaisesti: Liperin Varolanniemessä 10-15 läpi talven (KR), keskustassa enimmillään 15 yks. (LK) ja Lieksan Vehkakankaalla 3-5 läpi talven (SK). Joe Niinivaaralla rengastettu 15 ja Kii Ylisenjärvellä maaliskuun puoliväliin 32 (JT). Juuassa marraskuun jälkeen lähes kateissa helmikuun lopulle (HL, K.Kukkonen ym.)

Tikli Liperin Siikakoskella 3.3. 6 yks. (AV)

Vihervarpunen Nurmeksen Palomäessä 7.3. 2 yks. (PL). Keväällä toukokuussa poikkeuksellisen runsas esiintyminen.

Uрпиainen Pikkuparvet muutamasta noin 20 yksilöön varsin tavallisia lähes koko alueella. Suuria parvia vähän, kuitenkin Lieksan Jamalissa 5.12. n. 300, 7.12. n. 200, 16.12. n. 250, mutta 17.12. enää 30 yks. (ET)

Tundraurpiainen Vähissä. Outokummun Kaasilassa 2.12. 5 yks. (AV). Joensuun Karsikossa 4.1. reng. 2 (HKä, JT)

Käpylinnut Koko alueelta kateissa tai hyvin niukasti. Laskennoista löytyy muutamia pikkukäpylintuja, ei yhtään isokäpylinnuksi varmistettua.

Taviokuurna Havainnot pääosin alkutalvesta. Joe Nepenmäellä 5.11. 1 yks. jo lumisessa maisemassa (JT). Kon Pyytivaaralla 21.12. yhden ääntä (JM) ja Jakokoskella 29.12. 4 yks. (MP). Lip Simananniemessä 4.12. ääntä (LK), Joe Iikseniityllä 30.12. kolmen ääntä (HKä) ja Lie Rauhalassa 8.1. ääntä (EL). Selvästi viimeinen havainto Lie Jamalista, jossa 25.2. 1 yks. (ET)

Punatulkku Vähyys näkyy selvästi jo laskennoista. Esim. Outokummussa täysin kateissa (AV), Nurmeksessa keskitalvelta vain muutama havainto (JV), Juuassa vain harvoilla ruokintapaikoilla muutamia (HL) ja Lieksan Rauhalassa hyvin vähän (EL). Lieksassa Jamalin Suonpäässä 9.12. 30 yks. (ET). Muutamilla metsäruokintapaikoilla punatulkkuja sentään kävi kohtalaisesti kuten Joe Höylaksella, missä itse laskin rengastaneeni 25 yhteismäärän noustessa noin 70:een. Joe Kukkosensaaresta pyydystettiin 25 (AT, JT) ja Kii Ylisenjärveltä talvella vain 9, mutta kevätmuuton aikoihin toistasataa (JT)

Nokkavarpunen löytyy kevätlaskennasta: tarkemmat tiedot ilmeisesti harvinaisuuskatsauksessa

Keltasirkku Kaura vetää sirkkuja rauhallisille talviruokintapaikoille. Suurimmista keräytymistä mainittakoon Outokummun Kaasilan n. 110 yks. ja Sorsasalon 22.12. n.

80 (AV), Nur Savikylän n. 75 yks. (HL, AL) ja Juuan kk:n suurin parvi 10.3. n. 120 yks. (HL, JuL). Samoissa luvuissa liikkui ruokailevien sirkkujen määrä myös Kii Ylisenjärvellä, missä 2.3. kontrolloin itänaapurissa rengastetun linnun (JT). Joe Höylaksella oli keltasirkkuja paljon tavanomaista vähemmän.

Talvikautena tavattujen lajien määrä, noin 60 on tavanomainen. Marraskuun alun viivytelijoita tähän luonnollisesti ei ole laskettu. Edellistalvea köyhempi linnusto näkyy myös palautettujen lomakkeiden vähenemisenä. Seuraavassa havainnoija-luettelossa on nimiä 26 ja sulkeissa heistä tekstissä käytetyt lyhenteet. Kuten lajikohtaisesta katsauksesta näkyy, havaintoja on paljon useammilta, etenkin EL:n, HL:n ja LK:n havaintokoosteissa.

Henna Halonen (HH), Jari Halonen (JH), Suvi Hämäläinen (SH), Lauri Karttunen (LK), Harri Kontkanen (HKo), Sami Korhonen (SK), Harri Kämäräinen (HKä), Esko Lappi (EL), Aila Lehtoranta (AL), Hannu Lehtoranta (HL), Jukka Lehtoranta (JuL), Pirjo Lipponen (PL), Kimmo Martiskainen (KM), Juha Miettinen (JM), Marko Ojala (MO), Hannu Piiroinen, Matti Piiroinen (MP), Kauko Rouhiainen (KR), Elvi Sahlman (ES), A.J. Siivonen (AS), Jarno Sormunen, Ari Tanskanen (AT), Jouko Tiussa (JT), Erwin Tuppurainen (ET), Juha Valtanen (JV) ja Antti Vänskä (AV)

KIRJALLISUUS

Halonen, M. & Tiussa, J.: Talvilinnut Pohjois-Karjalassa

- 1986/87. Siipirikko 14 (4): 99-110

- 1988/89. " 16 (4): 99-109

Ojala, M. & Tiussa, J.: Talvilinnut 1987/88 Pohjois-Karjalassa. - Siipirikko

15 (4): 99-109

Tiussa, J.: Talvilinnut Pohjois-Karjalassa

- 1985/86. Siipirikko 13 (4): 99-112

- 1989/90. " 17 (3-4): 109-127

RETKELLÄ ISRAELISSA

Harri Kontkanen

Ajanlaskumme mukaan oli vuosi 1990. Kalenterista saatoimme havaita päivän olevan 29.3., ja nuhruisin silmin suoritettu ajan tarkistus antoi tulokseksi klo 5.00. Mustarastakin oli jo herännyt kevääseen tai sitten katulamppujen loisteeseen. Rastas vislaili mollissa, kun kampsimme matkatavaroidemme sekaan pieneen autoon. Auto kiisi Pekka Halosen ohjastamana Seutulän lentokentälle, jossa autosta purkautui ulos karpaasiemme muodostama 'retkue'. Nurhruiseen ryhmäämme kuului itseni lisäksi kaksi vähintäänkin

yhtä epämääräistä tinttikerholaista. Markku Halonen (MH) ja Pertti Mähönen (PM) tulisivat kokemaan kanssani Israelin kevään polttavan auringon ja mahtavan lintutarjonnan, joten mielialat olivat korkealla.

Viiden ja puolen tunnin lentomatkan jälkeen kone laskeutui Uvdan sotilaslentokentälle. Aurinkomatkojen bussi ja opas odottivat pienen lentokentän terminaalin ulkopuolella. Joitakin määrittämättömiä kiuruja lennähti kentän vierellä, mutta ensimmäinen lajilleen määritetty lintu oli bussin ikkunasta blokattu arokorppi (*Corvus ruficollis*) ja samalla se oli ensimmäinen elis. Matkaa kentältä Eilatin kaupunkiin on noin 60 km, mutta lintuja näkyi hyvin vähän karujen vuoristoseutujen läpi kulkevalla reitillä.

Hotelli Dalian aulassa aurinkorantojen oma poika Petri Hottola (PH) odottelikin jo meitä. Suuntasimme ensiksi AVISin autovuokraamoon, josta vuokrasimme tilaihmeen Autobianchi Y11. Ennen iltapäivän paineidenpurkuretkettä suoritimme rahanvaihdon paikallisen pankin ovien ulkopuolella. Pohjoisniityltä hoitui eliksiä tasaiseen tahtiin; rantatulkku (*Rhodopechys obsoleta*), ruostekurkkusirkku (*Emberiza caesia*), mehiläissyöjä, punapäällepinkäinen... ja ennen kaikkea kolme isokiuuria piiperteli kuivalla mulloksella.

Palmumetsikön läheltä löytyi monen Eilatinkävijän korea unelmalaji, pitkäpyrstökyyhky (*Oena capensis*), tosin kyseinen lintu oli hailakan värinen naaras. Kevään ensimmäiset törmäpääskyt liihottelivat kaupungin liepeillä saapumisemme kunniaksi. Mutta eihän yksi pääskylaji kesää tee, joten nappaamme vielä haara-, räystääs- ja ruostepääskyn lajilistaa komistamaan.

Pitkäpyrstökyyhky (*Oena capensis*) on Eilatin kauneimpia lintuja. (Pertti Mähönen)

Illalla otimme tuntumaa meristaijaukseen Akabanlahden rannalla. Kymmenin selkälökki- en komeat parvet tulivat mereltä ja hävisivät pian sisämaahan. Merellä uiskentelevien sorsien lisäksi näimme rannassa pari riuttahaikaraa (*Egretta gularis*) ja pari osittain juhlapukuista aavikkotylliä (*Charadrius leschenaultii*). Illan tummetessa Eilatiin kotiutuneet kotivarikset (*Corvus splendens*) ovat viimeisiä rannan yli liihottelevia lintuja.

Tulopäivän jälkeinen aamu ei ole yleensä helppo kaikille, joten vain nimimerkki onnistuu kapuamaan ylös ja retkelle ennen aamiaista. Hotellin takana oleva puisto on aamuisin hyvä lintupaikka, joten suunnistan sinne. Nurmikolla pomppii pikkulintuja aina ruokokertuksesta käenpiikaan ja tipujen tarkkailu avoimessa maastossa on helppoa.

Aamiaisen jälkeen noudamme PH:n pienestä kodostaan oppaaksi ja retkiseuraksi. Ajamme kaupungista etelään kohti Wadi Shlomoa, joka on yksi monista veden tilapäisesti käyttämistä reiteistä. Wadien yksittäiset akaasiat ja pensaat voivat pitää sisällään yllättävän hyviä kerttuja, jotka täytyy vain kaivaa esille. PH:n opastamana keskitymme tutkimaan karun 'siruva-paikan' tarjontaa. Pienen puskan kätköistä paljastuu hankalannäköinen pikkulintu, joka osoittautuu osittain talvipukuiseksi koiras rusorintakertuksi. Paikalla talvehtivista nimikkolinnuista vain kaksi mitättömännäköistä siinainruusuvarpusnaarasta (*Carpodacus synoicus*) on enää paikalla.

Viimein vilkuilu taivaalle palkitaan kolmella muuttavalla alppitervapääskyllä. Vuorenharjanteelta lentoon lähevä päivän ensimmäinen kotka on nuori keisarikotka, joka lentää matalalla varsin läheltä - upeaa, heliaca pinnaksi ennen nipaa! Heti perään hakee arokokta ilmaa siipiensä alle - päivän petomuutto on alkanut.

Katsomme kiikareilla vuoriston suuntaan ja koetamme paikantaa petojen muuttopotken. Kaukana soluva vana löytyy pian. Ahtaudumme kotteroon ja suuntaamme kohti High Mountaina, jonka yli petojen massat näyttävät kulkevan. Vuoristossa tapaamme useita muita autoseurueita, jotka meidän lailla ovat saapuneet seuraamaan aamulla matalalla tapahtuvaa petomuuttoa.

Parkeeraamme kelmeän kalpeiden stajareiden kohdalle, ja toden totta hehän ovat maanmiehiämme. Vaihdamme kuulumisia sipoessamme aurinkovoidetta kelmeään ruumiiseemme ja lärviimme. Hiirihaukkoja valuu katkeamattomana mattona nostolta nostolle. 'Hihojen' lomassa muuttaa vain joitakin kymmeniä arokokkia ja muutamia satoja haarahaukkoja, joten muutto on varsin yksipuolista. Lähes 15 000 hiirihaukan aamumuutto on kuitenkin pohjanpojalle sellainen kokemus, jota ei voi sanoin kuvata, se täytyy kokea.

Päivällä pyörimme Eilatin suola-aitailla, josta on helppoa seurata muuttoa paikallisten kahlajien tarkastelun ohessa. Pari flamingoa on parkkeerannut altaille ja yksi lähes talvipukuinen valkosiipitiira veivailee edestakaisin altaiden yllä. Päivän kuluessa lähes 700 selkälökkiä suunnistaa Aravanlaaksoa pitkin pohjoiseen. Tutustumiskierros läheiseen palmumetsään alkaa heti bongauksella. Pieni, mutta vähäpätöinen 'intianhopeanokka' (*Lonchura malabarica*) löytyi kun saimme nuotit heinätupsun tarkkuudella.

Iltapäivällä tarjoaa Eilatin pumppuasema elikseksi hillityn korean koiras mustakurkkukertun. PH huomaa mielenkiintoisen taskun, joka osoittautuu naaras 'kyproksennunnataskuksi' (*Oenanthe (pleshanca) cypriaca*). Välitämme taskutiedon eteenpäin, ja seuraavana päivänä kuulemme siitä itsekin.

Näkymä Eilatin suola-aitaista ja taustalla siintävästä palmumetsästä. (Pertti Mähönen)

Punapäälepinkäinen (*Lanius senator*) on Eilatissa varsin yleinen tuttavuus. (Pertti Mähönen)

Aamulla (31.3.) köröttelemme varhain kohti pohjoista Aravanlaaksoa kilometripylväälle K40. Jordanian ja Israelin välisellä ei kenenkään maalla on nähty joitakin päiviä sitten viimeksi 'dunninkiuru' (*Eremelauda dunni*). Paikalla on runsaasti muitakin höyhenpallon etsijöitä, mutta itse päättähteä ei enää löydy.

Komppaus must go on anyway! Jatkamme siis muiden kiurulajien käyttämisestä. Haikeasti vihelteleviä kirjosiipikiuruja (*Alaemon alaudipes*) on vaikea havaita maassa, mutta niiden pärähtäessä lentoon paljastuu siipien musta-valkokuviointin ja ruumiin hiekanruskean välinen harmoonisen kaunis kontrasti. Paikalta löytyy myös joitakin pikkuaavikkokiuruja (*Ammomanes cincturus*).

Tasan keskipäivällä löytyy korvakorppikotka (*Torgos tracheliotus*) istuskelemasta n.K40 kohdalla valtavan sähkötolpan nokasta. Meillä käy ilmeisen hyvä tuuri, sillä moni porukka on turhaan käyttäilyt Torgosta samassa paikassa auringonlaskun aikoihin. Illan hämärtyessä ajamme K40 pumppuasemalle käyttämään viiruhietakanoja (*Pterocles lichensteinii*). Vasta klo 19.20 saapuvat ensimmäiset linnut ja pian viirukkaita kanoja on kertynyt paikalle 60 yksilön parvi.

Aprillipäivä valkenee sateisena ja viileänä, eikä tämä ole mikään aprillipila. Kylmästä kelistä huolimatta mieli muuttui suohyppää katsellessa varsin lämpöiseksi. Lintu pönötti huomaamattomasti suola-altaiden lähellä maavallien takana, joten taas tarvittiin tarkkoja nuotteja. Päivän saldopuolelle kuuluu myös pari sininärheä, kirjokalastaja (*Ceryle rudis*), orfeuskerttu ja päivänvalossa nähdyt 4 viiruhietakanaa Eilatın pumppuasemalla. Ynnäämme päivänmittaan jälleen kivan summan selkälökkejä - 600 m.

Myös aprillipäivän jälkeinen elämä jatkuu sateisen synkissä olosuhteissa. Reipas länsituuli on painanut kattohaikaroiden muuttoaputken normaalia idemmäksi. Joten normaalin muutaman lapsentuojan sijasta havaitsemme Eilatista 1500 linnun parven, joka matkaa kaukana vuoristossa. Turkin- ja turturikyhykyä on ilmestynyt maisemiin melko runsaasti. Palmumetsän läheltä löytyy tänään neljä pitkäpyrstökyhykyä, joista kolme on koiraita.

Palmumetsän siimeksessä steppailee muutamia räikkähaikaroita ja palmuissa hyörii runsaasti herne- ja mustapääkerttuja. Päivän taskutarjontaa piristävät viisi havaittua aavikkotaskua. Iltapäivän isku ihmeelliselle pumppuasemalle tuottaa jälleen tulosta. Puskien kätköistä avoimeen maastoon erehtyvistä etelänsatakielestä hoidetaan pinna kotiin ja eilen missattu leikkitrumpetti (aavikkotulkku (*Rhodopechys githaginea*)) töräyttelee HK:n pinnapussiin. Molemmat Monticolat, kivikko- ja sinirastas, löytyvät myös pumppuaseman lähistöltä kyläsirkun (*Emberiza striolata*) laulellessa läheisellä kalliolla.

Kolmas neljättä ja uusi aamu. Välimerenvarpusia viuhtoo tiheissä parvissa Aravanlaakson pohjaa pitkin pohjoiseen ja epävirallinen kalkulaattorimme osoittaa aamutuntien jälkeen 3000 muuttanutta tirpusta. Palmumetsästä löytyy hankala siepponaaras, joka on määritetty brittien toimesta balkaninsiepoksi (*Ficedula semitorquata*). Tipi on kovin kirjosiipon näköinen, mutta käsisivien tyvellä on laaja valkea laikku. Sen yläperä on vain aavistuksen selkää vaaleampi ja yleisväri on kai ruskeampi kuin sepelsiepponaaraalla. Pienten ja keskimmaisten peitinhöyhenten vaaleista kärjistä muodostuu siivelle pari heikkoa siipijuovaa, mikä on kuulemma keväällä lajituntomerkki.

Illalla Akabanlahdella pyörii runsaasti vesilintuja. Ennen pimeää lahdelta lähtee muutolle yhteensä 10 000 punasotkaa - aika erikoista. Sotkamuuton jälkeen suunnistimme Teddyn publiin juhlistamaan HK:n syntymäpäivää.

Petostajia High Mountainilla. (Pertti Mähönen)

Kirjotasku (*Oenanthe leucopyga*) on yleinen pesimälintu Eilatın ympäristön karuimmilla alueilla. (Pertti Mähönen)

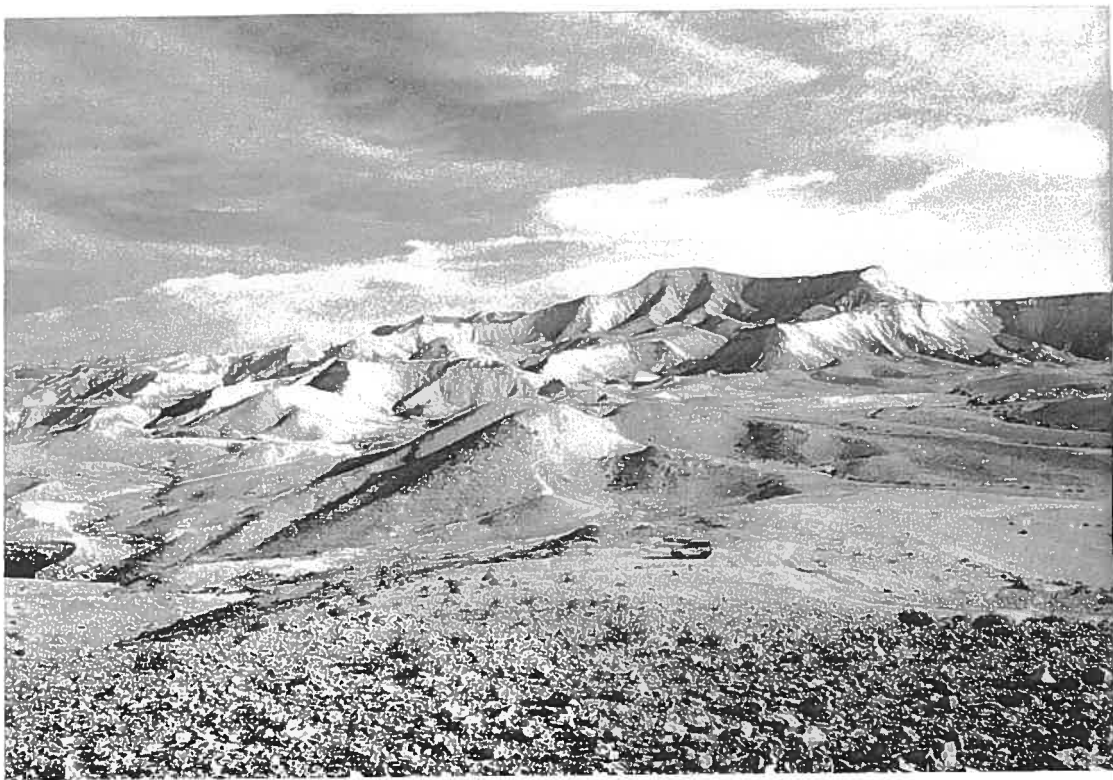
Seuraava aamu alkaa petostajilla High Mountainilla. Petojen muutto on varsin vaisua, tosin arohiirihaukka kirjaantuu pinnalistalle. Eilatissa jatkamme väsyneen porukan vaisuhkoa retkeilyä suola-altailla ja palmumetsikössä. Vain 'ahkerimmat' onnistuvat hoitamaan silkkikerttusen ja pussitiaisen palmumetsikön läheltä virtaavan ojan ruovikosta.

Viides neljättä on ohjelmassa retki Kuolleen merelle. Herätys on raastavan aikaisin jo aamu kahdelta. Hotellin tarjoamat aamupalakääröt eväinä ja PH retkiseurana + oppaana katoamme pohjoiseen. En Gedissä huomaamme lähteneemme liikkelle kuitenkin hieman liian myöhään, sillä taivaanranta osoittaa jo varhaisen aamun merkkejä. Pyörimme kuitenkin aikamme amfiteatterin lähistöllä tähyillen ja korviamme heristellen mahdollisti vielä maisemissa hähyilevän siinainpöllön toivossa, mutta turhaan.

Matka jatkuu vielä hiukan pohjoisemmaksi, kunnes käännyimme hämylle sivutielle kohti vuoristoa. Epämääräinen tie johtaa stajijapaikalle, josta avautuu uskomaton näkymä karuun Juudan autiomaahan. Paikka on äärimmäisen karua ja siksipä siellä ei luulisi minkään elollisen otuksen viihtyvän. Jostakin tupsahtaa kuitenkin esille pari vuoripyötä, surutasku sekä tuttu töräyttelijä, aavikkotulkkku.

Auringon lämmittäessä ilmaa alkavat päivän ensimmäiset petolinnot nousta kiverämaan ylle. Paikallinen vuorikotkapari lentää syvän rotkon yllä luoden silhuettinsa jyrkää kallionrinnettä vasten - vaikuttavaa. Pikkuhiljaa taivaalle ilmestyy pikkukiljukotkia, pikkukorppikotkia ja hiirihaukkoja. Muutto ei ole läheskään niin massiivista kuin Eilatissa, mutta keskimäärin paljon monipuolisempaa.

Kuolleen meren stajijapaikalta avautuu lohduton näkymä. (Pertti Mähönen)

Massiivinen hanhikorppikotka ja siro koiras arosuohaukka tuntuvat jo lähes tarpeeksi monipuoliselta ollakseen totta, mutta vieritse muuttava munkkikorppikotka täydellistää päivän - PH:kin saa westernin. Onneksi näemme retken ainoan pelikaaninkin, sillä muuten se olisi jäänyt näkemättä. Lyhytprörstörppien jäädessä leijaillemaan vuorien ylle jätämme paikalle jäähyväiset.

Paluumatkalla koetamme löytää sopivan ruovikon Kuolleen meren eteläpuolelta. Löytöretkeilyämme vain hetken epämääräisen avuttomina paikalle tupsahtaa paikallinen lintuharrastaja, joka kysyy sujuvalla hepreankielellä: "what's the problem!". Sopotamme ruovikosta ja papyruskerttusista (*Acrocephalus stentoreus*), eikä hetkeäkään kun jo hätistelemme moskiittoja ruovikkolampareen äärellä. Heikko rastaskerttusen säettä muistuttava laulu havahduttaa todellisuuteen - papyruskerttunen pinnana! Yksi pitkän naskalinokan omaava lintu saadaan näkyviin ankanan kyttäilyn jälkeen.

Jälleen uusi päivä Eilatissa. Lintupuolella tuntuu edelleen olevan varsin seisova tilanne, linnut eivät ole juuri vaihtuneet. Päivän saldopuolelle kirjaamme israelilaisen 'pannakupizzan' sijasta nautitun herkullisen lampaanlihatäyteisen pitaleivän, sekä uutisen Yotwatan 'mustaruostekertusta' (*Cercotrichas podope*).

Olemme seuraavana aamuna ensimmäiset egoistit 'podope-paikalla'. Kuumeinen elämysten, (pinnojen), etsintä akaasiapensastosta alkaa MH:n jäädessä 'lorvimaan' autolle. Tovin kuluttua MH tallustaa meitin luokse ja kysäisee: 'minkäs näköstä linttuu sitä tultiin ehtimmään'. PH kertaa lyhyesti tietämänsä mustaruostekertun tuntomerkit, johon MH toteaa: 'no sit mie näin sen auton luona'. Riennämme nopsasti autolle, josta lähes mustarastaan kokoinen ja näköinen 'kerttu' löytyykin. Linnun lennähtäessä paljastuu siipisulkiensa kaunis ruosteenruskea väritys.

Yotwatan linturikasta akaasiapöheikköä. (Pertti Mähönen)

Kahlaajapääsäsky (*Glareola pratincola*) Eilatin suola-aitailla. (Pertti Mähönen)

Eilatin lintuasema pohjoisniityillä. (Pertti Mähönen)

Päivä Yotwatassa on alkanut lupaavasti ja myös jatkuu sellaisena, sillä pian ihmettelemme ja ihastelemme ruostekerttujen (*Cercotrichas galactotes*) aamuaskareita aivan 'podopepaikan' tuntumassa. Varhainen mustahaikaraparvi liittää matalalla aivan kuvausetäisyyden päästä kirkasta sinitaivasta vasten, nyt on egoismi jo ihan huipussaan. No PH:n nyppäämä arabiankerttu (*Sylvia leucomelana*) pitää huolen myös pinnanälän tyydyttämisestä, jos jollakin sellainen nälkä oli. Parhaan aamutunnin mentyä ohi alkaa paikalle valua muitakin sunnuntairetkeilijöitä 'podope-jahtiin'.

Akabanlahden maailmankuulut koralliriutat olisivat varmasti upeaa katseltavaa kirkaassa vedessä, mutta jos ei harrasta sen kummemmin sukeltamista, niin kannattaa tutustua Eilatin meriakvaarioon. Sieltä löytyvät universumin värikkäimmät kalat ja mielikuvituksellisimmat merieliöt luonnollisessa ympäristössä. Aitoihin koralliriuttohin pääsee tutustumaan merenalaisessa observatoriossa.

Varhainen kello kahden aamulähtö Eilatin tukikohdasta on jälleen tosiasia. Nukku-Mattia joudutaan hämäämään taas pahemman kerran, jotta tuo vanha veijari ei tunkisi autoon mukaan. Suuntaamme luoteeseen kohti Nizzanaa, joka sijaitsee aivan Egyptin rajan tuntumassa. Oikean retkikohteen löytyminen tuottaa pieniä ongelmia, mutta oikea kärrypolku löytyy ja johdattaa meidät oivaan lintumestaan. Alueen kasvillisuutta hallitsevat matalat pensaat ja monenlaiset kukat, mutta puut puuttuvat täysin.

Eipä aikaakaan kun kaukaa löytyy soidintava kaulustrappi ja pian ihailuetaisyydeltä pari lisää. Paikan tyyppilinnustoon kuuluvat myös aavikkojuoksijat ja nipin napin nähdyt paksujalat. Taivaalta kuuluva epämääräinen kuiva narira havahduttaa silloin tällöin ja useinmiten syyksi paljastuu jouhiehtakanaparvi (*Pterocles alchata*). Pari nopeaa hietakanaa (*P.orientalis*) ja jokunen kruunuhietakana (*P.coronatus*) eivät onneksi myöskään onnistu vilahtamaan havainnoijiemme huomaamatta.

Pikkukiuuruja ja harmaasirkkuja alueella lauleskelee tasaisin välein. Ruokaa kantavat pikkupensaskerttuemot jätetään pian rauhaan, eikä pesää käydä etsimään. Ahkerasta komppauksesta huolimatta pitkäsarvisia saharankiuuruja ei löydy millään, mutta yllättäin tupsahtaa eteemme istuskelemaan minervanpöllö. Keskipäivällä auto suunnataan jo takaisin Eilatiin. Eilatin suola-aitailla oli ilmestynyt melko runsaasti tavallisia kahlaajia; pitkäjalkoja, mustajalkatyllejä, pikkusirrejä... ja suolana pinnalla kolme avosettiä.

Kaksi viimeistä retkipäivää vietimme Eilatin lintupaikkoja kelaillen. Paikallinen smyrnankalastaja löytyy viimeinkin palmumetsästä. Kookas ja värikäs, paikallaan pönöttävä kalastajaa on yllättävän vaikea havaita palmun yläoksilta. Jostakin palmumetsikköön ilmestyi lentelemään äänekäs sepelpapukaijapariskunta. Retken viimeiseksi uudeksi lajiksi tulee vielä täysin talvipukuinen mustakaulaukku, jonka jälkeen lajusumma on kohonnut lukemaan 205.

Kirjallisuutta + lisälukemista:

Jännes, H. ja Nikander, P.J. 1987: Lintumatkat, Israel. - 27 s. Helsinki.

Sojamo, E. 1984: Tuokiokuvia Eilatista. - Ornis Karelica 10: 10 - 19.

HÖYTIÄISEN KANAVAN LINTUASEMA 1991

Juha Miettinen & Ari Latja

Rengastustoiminta Höylaksella oli hieman keskimääräistä vaisumpaa vuonna 1991. Jo toisena vuonna peräkkäin epäonnistuivat lintujen pesinnät suurelta osin ja tämä näkyi lintujen vähäisyytenä verkoissa muuttoaikaan. Rengastuksia kertyi vaelluslintujen ansiosta edellisvuotta paremmin, mutta kuitenkin keskivertovuotta niukemmin.

Rengastuspäiviä oli keskimääräistä vähemmän: yhteensä 120 (v.86-90 167,155,115,168,134), joista 20 (27,19,21,19,22) oli talvivakiopyyntiä, 97 (117,114,81,124,88) vakioverkkopyyntiä ja 2 (6,7,4,20,20) pesäpoikas- ja/tai emorengastuspäiviä. Lisäksi kahtena aamuna oli pyynnissä vain osa vakioverkoista ja/tai katiskat. Keväällä oli vakioverkkopyyntiä 7.5.-1.6. välillä yhteensä 25 (v.89-90 33,16) päivänä. Heinäkuun puoliväliin mennessä alueella käytiin rengastusmielessä vain kahdesti. Vakiopyynti käynnistyi heinäkuussa tavallista aikaisemmin, mutta pyynti oli hieman totuttua epäsäännöllisempää. Pyyntipäiviä kertyi välillä 13.7.-3.11. yhteensä 72 (v.89-90 96,83), joten kuitenkin vertailukelpoisuus aikaisempiin vuosiin säilyi. Rengastajat, rengastuspäivien lukumäärä ja rengastus- sekä kontrollimäärät selviävät taulukosta 1. Rengastusavustajina toimivat ainakin seuraavat (suluissa päivien lkm): Hanna Araja, Markku Halonen (6), Hannu Huuskonen (2), Päivi Jokinen, Harri Kontkanen, Mervi Kunnasranta (8), Harri Kämäräinen (20), Jukka Matero, Jan Lindström (13), Jarno Sormunen (3), Sari Timonen (13). Avustajista on todettava kolme asiaa: ensiksikin Kämäräisen Harri oli aktiivisin ympäri vuoden, toiseksi vierailevien las-lupaharjoittelijoiden (Jan Lindström & Sari Timonen) ansiota oli pitkälti kevään hyvä miehitys ja kolmanneksi on ilolla todettava rengastusavustajien "naisistuminen".

Taulukko 1. Rengastajat, rengastus- ja kontrollimäärä sekä rengastuspäivien lukumäärä Höylaksella vuonna 1991.

	reng	kontr	yht	pv
Juha Miettinen	3102	506	3608	57
Jouko Tiussa	1216	335	1551	57
Jukka Matero	930	254	1184	24
Ari Latja	562	145	707	24
Markku Alanen	137	122	259	7
Ari Tanskanen	10	16	26	1
	5957	1378	7335	120

Talvi

Edellistalven tapaan lintuja tuli verkkoon keskimääräistä vähemmän. Tammi-huhtikuun rengastusmäärä oli vain 137, kun parhaina talvina lintuja on tullut yli kaksi kertaa enemmän. Rengastuksista 40 % oli punatulkkuja; sen sijaan keltasirkut olivat vähissä. Piristeinä olivat verkoissa syksyllä rengastetun pähkinänakkelin kontrollointi 5.3. ja 7 yksilön pyrstöti-aisparvi 1.4.

Kevät-kesä

Kevään rengastustoiminta käynnistyi vasta viikko vapun jälkeen, mutta alun hiljaisuudesta (ja viileistä keleistä) päätellen ei mitään oleellista menetetty. Toukokuun 11. päivästä alkanut viikon lämmin jakso sai vasta hyönteissyöjät kunnolla liikkeelle. Viikon "fyllariryntistyksen" jälkeen meno verkoilla vaimeni normaaliksi toukokuun meiningiksi. Upeat kahlaajalietteet eivät tuntuneet juuri kahlaajia kiinnostavan hienojen muuttosäiden vallitessa ja siksi katiskat viruivat lähes tyhjän panttina lietteillä (vrt. taulukko 2.). Verkoista sentään saatiin muutama piristävä pikkulintu: viitakerttunen ja kultarinta.

Taulukko 2. Kevät- ja syyskauden rengastukset ja kontrollit Höylaksella vuonna 1991 sekä rengastusten yhteismäärä vuosina 1984-91.

	Kevät	Syky	Yhteensä	Kontr	1984-91
Sinisorsa Ana pla	-	-	-	-	4
Jouhisorsa Ana acu	-	-	-	-	1
Tavi Ana cre	-	-	-	-	9
Heinätaavi Ana que	-	-	-	-	1
Varpushaukka Acc nis	-	4	4	-	23
Kanahaukka Acc gen	-	-	-	1	1
Pyy Bon bon	-	-	-	-	1
Luhtahuitti Por por	-	-	-	-	3
Taivaanvuohi Gal gal	-	6	6	-	166
Heinäkurppa Gal med	-	-	-	-	3
Jänkäkurppa Lym min	-	-	-	-	66
Lehtokurppa Sco rus	-	-	-	-	2
Töyhtöhyppä Van van	1	-	1	-	6
Kapustarinta Plu apr	-	-	-	-	4
Tundrakurmitsa Plu squ	-	-	-	-	1
Tylli Cha hia	-	-	-	-	3
Pikkutylli Cha dub	-	3	3	3	10
Rantasipi Act hyp	2	-	2	-	4
Valkoviklo Tri neb	-	1	1	-	8
Liro Tri gla	13	15	28	-	329
Pikkusirri Cal uta	-	-	-	-	20
Lapinsirri Cal tem	-	-	-	-	21
Kuovisirri Cal fer	-	-	-	-	1
Suosirri Cal alp	-	1	1	-	104
Jänkäsirriäinen Lim fal	-	-	-	-	10
Suokukko Phi pug	14	5	19	-	153
Kalalokki Lar can	-	-	-	-	2
Naurulokki Lar rid	-	-	-	-	131
Pikkulokki Lar min	-	-	-	-	56

Hiiripöllö Sur ulu	-	-	-	-	6
Varpuspöllö Gla pas	-	-	-	-	9
Lehtopöllö Str alu	4	-	4	-	14
Helmpöllö Aeg fun	-	7	7	-	46
Sarvipöllö Asi otu	-	-	-	-	1
Kehräjä Cap eur	-	-	-	-	2
Tervapääsky Apu apu	-	-	-	-	6
Käpytikka Den maj	7	-	7	16	84
Valkoselkätikka Den leu	-	-	-	-	2
Pikkutikka Den min	2	3	5	2	48
Pohjantikka Pic tri	-	4	4	-	15
Käenpiika Jyn tor	-	2	2	-	24
Käki Cuc can	-	-	-	-	1
Kiuru Ala arv	-	-	-	-	2
Haarapääsky Hir rus	-	-	-	-	205
Räystäpääsky Del orb	-	-	-	-	95
Törmäpääsky Rip rip	-	-	-	-	85
Kuhankeittäjä Ori ori	-	-	-	-	4
Varis Cor nix	-	-	-	-	5
Harakka Pic pic	-	-	-	-	3
Närhi Gar gla	-	3	3	3	27
Hömötiainen Par mon	7	1869	1876	308	8298
Töyhtötiainen Par cri	-	11	11	-	28
Kuusitiainen Par ate	-	57	57	-	170
Lapintiainen Par cin	-	30	30	-	67
Talitiainen Par maj	20	323	343	521	2218
Sinitiainen Par cae	8	233	241	118	1296
Pyrstötiainen Aeg cau	7	185	192	31	1540
Pähkinänakkele Sit eur	-	-	-	1	9
Puukiipijä Cer fam	1	14	15	-	41
Peukaloinen Tro tro	-	7	7	-	26
Räkättirastas Tur pil	-	46	46	1	620
Laulurastas Tur pil	1	13	14	-	92
Punakylkirastas Tur ili	7	52	59	3	486
Mustarastas Tur mer	1	1	2	-	12
Kivitasku Oen oen	-	2	2	2	11
Pensastasku Sax rub	-	7	7	-	85
Leppälintu Pho pho	-	31	31	-	244
Satakieli Lus lus	-	-	-	-	3
Sinirinta Lus sve	4	25	29	4	440
Punarinta Eri rub	3	76	79	3	847
Pensassirkkalintu Loc nae	-	-	-	-	6
Ruokokerttunen Acr sch	3	85	88	24	2616
Viitakerttunen Acr dum	1	2	3	-	26
Luhtakerttunen Acr ris	-	2	2	-	3
Rytkerttunen Acr sci	-	3	3	4	23
Rastaskerttunen Acr aru	-	-	-	-	1
Kenttäkerttunen Acr agr	-	-	-	-	1

Ruoko- X rytikerttunen	-	-	-	-	1
Kultarinta Hip ict	1	-	1	-	5
Lehtokerttu Syl bor	15	46	61	2	634
Mustapääkerttu Syl atr	-	1	1	-	20
Pensaskerttu Syl com	12	17	29	5	231
Hernekerttu Syl cur	18	59	77	16	712
Kirjokerttu Syl nis	-	-	-	-	1
Pajulintu Phy lus	466	912	1378	131	14438
Tiltalti Phy col	6	50	56	3	443
Idäntiltalti Phy col tri	-	-	-	-	1
Sirittäjä Phy sib	3	10	13	-	107
Idänuunilintu Phy des	-	-	-	-	6
Lapinuunilintu Phy bor	-	-	-	-	3
Kirjosiipiunilintu Phy ino	-	2	2	-	11
Hippiäisuunilintu Phy pro	-	-	-	-	4
Hippiäinen Rge reg	-	75	75	-	474
Harmaasieppo Mus str	17	52	69	1	400
Kirjosieppo Fic hyp	9	27	36	7	837
Pikkusieppo Fic par	-	-	-	-	2
Rautiainen Pru mod	1	5	6	-	76
Västäräkki Mot alb	2	4	6	-	171
Keltävästäräkki Mot fla	6	3	9	3	303
Metsäkirvinen Ant tri	1	22	23	1	260
Niittykirvinen Ant pra	2	16	18	1	314
Lapinkirvinen Ant cer	-	-	-	-	28
Tilhi Bom gar	-	9	9	-	43
Pikkulepinkäinen Lan col	-	16	16	1	165
Lapinharakka Lan exc	-	14	14	2	64
Peippo Fri coe	36	23	59	9	525
Järripeippo Fri mon	25	21	46	10	142
Viherpeippo Car chl	1	-	1	-	5
Vihervarpunen Car spi	51	182	233	1	988
Urpainen Car mea	-	55	55	-	1225
Tundraurpiainen Car hor	-	4	4	-	84
Punavarpunen Car ery	11	15	26	-	99
Punatulkku Pyr pyr	59	72	131	57	1347
Keltasirkku Emb cit	28	125	153	42	622
Kultasirkku Emb aur	-	-	-	-	4
Pikkusirkku Emb pus	-	-	-	-	2
Pohjansirkku Emb rus	1	6	7	-	136
Pajusirkku Emb sch	16	93	109	41	1918
Lapinsirkku Cal lap	-	-	-	-	4
YHTEENSÄ	880	5064	5957	1378	47888
LAJEJA	42	63	69	35	117

Pesintäaikaiset rengastukset

Kesä-heinäkuussa lintuasemarengastajat olivat kiinni muissa tipusissa pihteineen ja siksi pesäpoikaspuhtaukset jäivät pohjalukemiin (taulukko 3.). Ainoa kehuminen arvoinen puoli oli kahden uuden poikaslajin, liron ja pikkutyllin, rengastaminen. Kuluva vuosi aiotaan kyllä varmistaa, etteivät ainakaan pönttöyalueen tiaset joudu odottelemaan renkaitaan elokuulle asti (joilloin ne yleensä viimeistään löytyy vakioverkoista).

Taulukko 3. Pesäpoikas- ja emolinturengastukset/kontrollit 1991.

		pesäpoikasia	emolintuja
Pikkutylli	Cha dub	3	-
Liro	Tri gla	1	-
Lehtopöllö	Str alu	4	-
Kirjosieppo	Fic hyp	-	2
Talitiainen	Par maj	17	3
Puukiipijä	Cer fam	-	1
YHTEENSÄ		25	6

Syksy

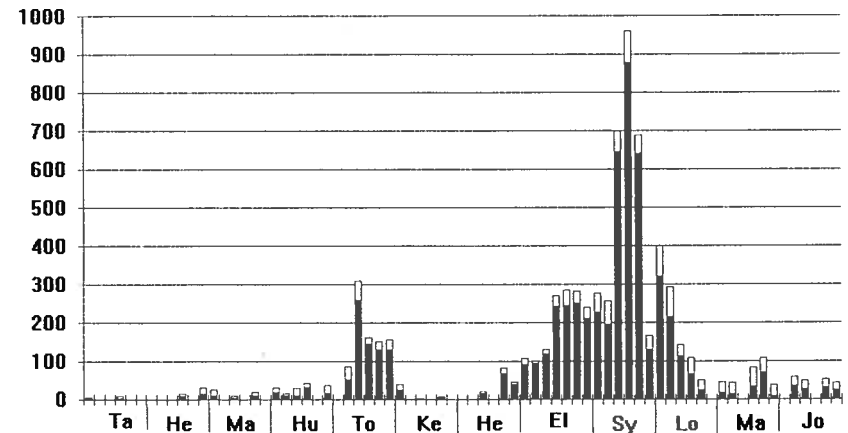
Esteri teki sen mitä ei hurjimmissakaan painajaisissa uskonut mahdolliseksi vielä toukokuun lopussa upeita kahlaajalietettä ihaillessa. Vesi nousi nimittäin heinäkuun alkuun mennessä lähes metrillä ja hukutti lietteitten ja kahlaajarengastus-haaveiden lisäksi suuren osan (nurin käännytyistä) katiskoista. Heinäkuun lopussa vakioverkkooilua aloitellessa olikin raittoisa ohjelmanumero "kadonneitten katiskojen metsästy" yllättävän viileissä Pyhäselän vesissä.

Myös heinä-elokuun pikkulintupyntti oli lievä pettymys huolimatta siitä, että kesäkuun ennätysstateiden ja pesäpoikasrengastusten perusteella sitä osattiin jo ounastella. Useimpien lajien määrät olivat huomattavasti keskivertovuosia pienempiä (taulukko 2.). Siten jo toista vuotta peräkkäin epäonnistuvat ainakin pikkulintujen pesinnät pahasti. Lähes kaikilla lajeilla rengastusmäärät jäivät keskiarvojen alle; esimerkiksi ruokokertusella jopa vain alle kymmenenteen osaan parhaasta vuodesta! Heinä-elokuussa rengastusta piristivät oikeastaan vain muutamat viita- ja rytikertuset. Havaintopuolen parasta antia oli kiusallisen lähellä verkkoja pyörinyt heinäkurppa ja kultasirkku.

Elokuun lopussa oli hömötiäisillä pientä liikehdintää, joka enteili vaellusta, eikä sitten odotuksissa petettykään. Vaellukseen osallistuivat kaikki tiäislajit, jotka valloittivat muiden vaellulajien ohella 10 kärjessä listan (taulukko 4.). Muista verkkolajeista mielenkiintoisimpia olivat syys-lokakuussa kanahaukkakontrolli (rengastettu 2 kk aiemmin Liperissä pesäpoikasena!), ryti- ja kaksi luhtakertusta, joista jälkimmäinen tuli verkkoon 13.10.! sekä kaksi jo perinteistä kirjosiipiunilintua 10. ja 21.9. Muutolla havaituista lajeista paras oli merikotka 21.9.

Taulukko 4. Kymmenen eniten rengastettua lajia Höylaksella vuonna 1991 ja vuosina 1984-91.

	1991		1984-91
1. Hömötiainen	1876	1. Pajulintu	14438
2. Pajulintu	1378	2. Hömötiainen	8298
3. Talitiainen	343	3. Ruokokertunen	2616
4. Sinitäinen	241	4. Talitiainen	2218
5. Vihervarpunen	233	5. Pajusirkku	1918
6. Pyrstötiainen	192	6. Pyrstötiainen	1540
7. Keltasirkku	153	7. Punatulku	1347
8. Punatulku	131	8. Sinitäinen	1296
9. Pajusirkku	109	9. Urpiainen	1225
10. Ruokokertunen	88	10. Vihervarpunen	988

Rengastukset ja kontrollit viiden päivän jaksoissa -91

Vaelluslinnut

Vaelluslinnut pelastivat vaisun syysmuuton. Syyskuussa rengastettiin yli puolet vuoden linnuista ja päivärengastusennätykset rikkoituivat moneen otteeseen (vrt. kuva 1.). Sääkarttojenkin mukaan Laatokan Karjalassa ja siitä itään oli leppoisia helteitä kesäkuussa, kun täällä värjöteltiin kylmissä sateissa. Mutta eipä silti osattu odottaa moista tiärsyynnistystä Venäjältä.

Helmiopöllöjä tuli verkkoon 7 yksilöä; jos yöpyyntiä olisi ollut enemmän syyskuulla olisi määrä saattanut moninkertaistua. Paras yö oli 17.-18.9., jolloin rengastettiin 4 yksilöä.

Käpytikka vaelsi lähes ennätysmäisesti kesällä 1990 ja ilmeisesti osa palasi keväällä takaisin, sillä tammi-toukokuussa rengastettiin 7 yksilöä, joista 4 niinkin myöhään kuin 24.5-1.6. Sen sijaan syyspuolen vaeltelu oli hyvin vähäistä eikä rengastuksia kertynyt ensimmäistä kertaa yhtään.

Pikkutikat olivat vaisusti liikkeellä sekä keväällä, että syksyllä: rengastukset 2 ja 3.

Pohjantikkoja ei edellisvuonna päässyt ihalemaan lähietäisyydeltä, mutta nyt 4 yksilöä eksyi verkkoon. Ensimmäistä kertaa joukossa oli yksi vanha lintu (2kv).

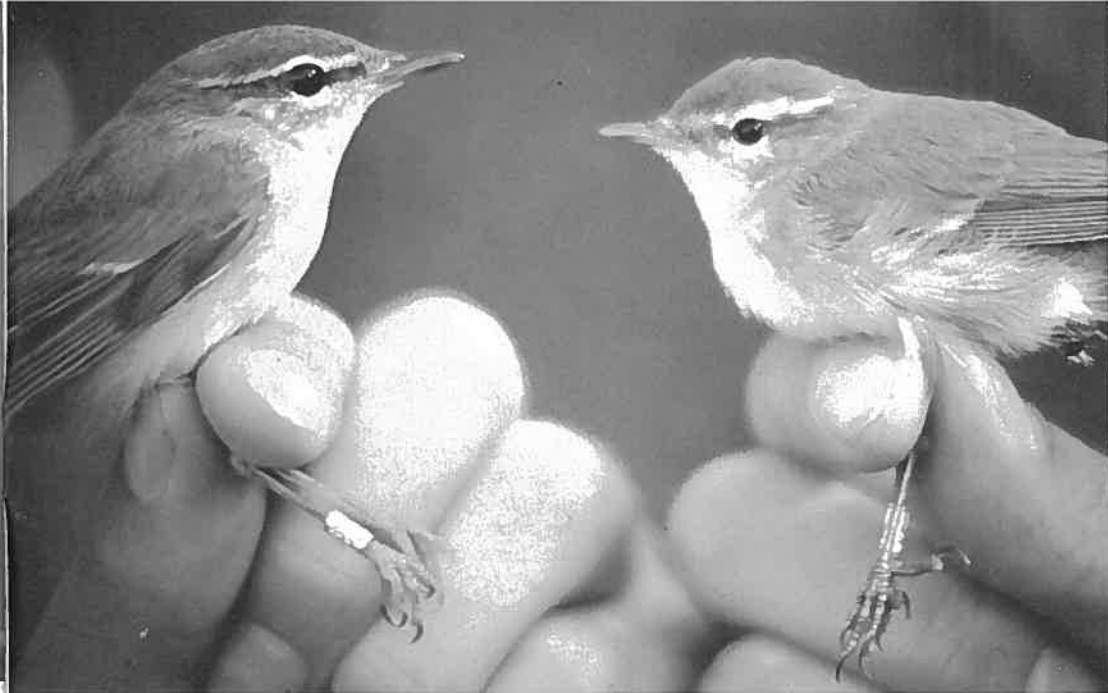
Närhi ei ole koskaan vaeltanut kunnolla lintuaseman maastoissa; rengastuksi 3.

Hömötiainen oli pääosassa syksyn vaelluskarnevaaleissa. Vaellus alkoi elokuun 20.päivän jälkeen ja useana päivänä rengastettiin 10 kahta puolen olevia määriä. 7.9. oli ensimmäinen pieni ryntäys (65r) ja 13.9. alkaen alkoivat hömppäparvet pikkuhiljaa isota. Vaellushuippu tuli kuitenkin hieman yllättäen, sillä esimerkiksi 15.9. ei rengastettu yhtään hömötiäistä. 17.-26.9. riitti säpinää verkoilla ja monena päivänä avustajat olivat tarpeen; rengastussummat ko. ajanjaksona: 240,225,131,0 = ei rengastusta, 17,208,46,181,262. Tämän jälkeen vaellus laantui jyrkästi ja vain muutamana päivänä löytyi verkoista yli 10 renkaatonta hömppää. Rengastuksia kertyi kaikkiaan 1876 mikä on aseman uusi ennätys. Rengastetut tintit jatkoivat Höylakselta matkaansa vauhikkaasti lounaaseen, sillä lokakuussa kontrolloitiin Asikkalan Pulkkilanharjulla 5 ja Hangon lintuasemalla 3 yksilöä.

Hömö- ja lapintiaainen olivat pääosissa syksyn 1991 tiaisvaelluksessa Höylaksella (Valok. Juha Miettinen)

Risteyvät pitävät lintuasemarengastajan mielen virkeänä massarengastuksen lomassa. Kuvassa ilmeinen ruoko/rytikerttusen risteymä. (Valok. Juha Miettinen)

Idän- ja lapinuuhi "sekarparvi" on saanut renkaansa. (Valok. Juha Miettinen)

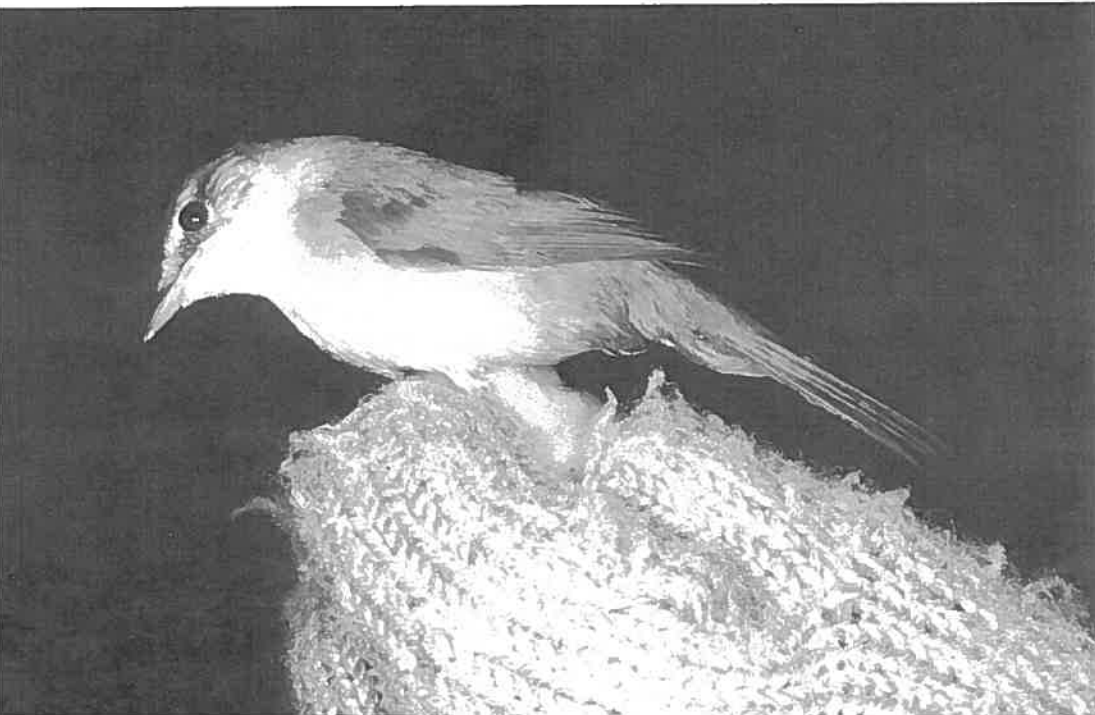
Töyhtötiainen on serkkuaan vähemmän tunnettu vaeltaja, mutta hömppien innoittamana peräti 11 töyhtäriäkin uskaltautui maailmalle (ja lajille aivan vieraaseen lehtipuupensaikkobiotooppiin). Näistä 5 oli liikkeellä 6.9., 13.9. 3r ja 17.9. 2r. Mainittakoon lisäksi, että jälkimmäisenä päivänä rengastettiin asemalla peräti kuusi Parus-lajia, mikä lienee Suomen ennätys!

Kuusitiaisen P-Karjalan kanta on kolmena viime vuonna hieman kasvanut, mutta syksyllä 1991 liikkeellä olleet massat ovat epäilemättä kotoisin itärajan takaa. Höylaksella kuusitintejä rengastettiin 57, mikä edustaa keskimääräistä parempaa vuotta. Syksyn ensimmäiset (30.7. 3r) olivat vielä paikallista kantaa, mutta tasan kuukautta myöhemmin oli jo vaellus kyseessä (5r). Selvästi paras päivä oli 13.9. (17r) ja viimeiset kaksi saivat renkaansa 5.10. Myös kuusitiaisista yksi kontrolloitiin Haliaksella lokakuussa.

Lapintiaainen oli syksyn yllättäjä. Viisi edellisvuotta rengastusmäärät olivat tasaisessa laskussa, mutta nyt tuli kerrassaan uusi rengastusennätys (30r!). Myös vaelluksen ajoitus oli yllätys, sillä lappalaisten pääjoukot vilahtivat ohi 17.-24.9. hömppämassojen lomassa, kun tavallisesti havainnot ovat keskittyneet lokakuulle (nyt vain kahtena päivänä: 14.10. 3r ja 21.10. 1r). Parhaat rengastuspäivät olivat 17.-19.9. 6+7+6r!

Tali- ja sinitiaisen esiintyminen oli keskimääräisen tyypillistä! Rengastussummat 343 ja 241 olivat vähintään keskivertovuoden luokkaa ja vaelluksen ajoittuminen oli kummallakin samantyyppinen ja samalla tyypillinen. Pientä vaeltelua oli jo elokuulta alkaen ja huippu syyskuun lopun ja lokakuun puolivälin aikana. Tosin talitiaisen paras rengastuspäivä oli vasta 17.10. (33r); sinitiaisen 5.10. (18r).

Pyrstötiaisia osui verkkoon niin ikään kohtalaisesti (yht. 192r). Huippuvuoden (v.85) rengastusmäärästä (640) jäätin selvästi, mutta toisaalta muita yli 300 rengastuksen vuosia ei ole ollut. Tämän kertaisen vaelluksen alku oli 22.9. (15r) ja selvästi paras rengastuspäivä 5.10. (67r). Viimeiset riukupyrstöt osui verkkoon 26.10.

Puukiipijä on toipunut muutamista huonoista vuosistaan ja vuoden 1991 rengastusmäärä (15) edustaa jo paikallista huippuvuotta! Kiipijät kapuilivat verkkoja harvakeen koko syys-lokakuun ajan. Eniten niitä oli kuitenkin liikkeellä syyskuun lopussa ja lokakuun alussa.

Hippiäinen palasi edellisvuoden huipusta taas normaaliin lukemiin (75r), joista parhaiten rengastettiin 10.,13. ja 26.9 (10,11,19r). Yksi linnuista pamautti jo parin viikon päästä ikkunaan Tukholman lähellä!

Tilhi osui verkkoon lokakuussa yhdeksän linnun voimalla, mutta niistä ei voi päätellä vaelluksesta mitään, sillä perinteisesti suurin osa töyhtöpäistä viiletti vauhdilla verkkojen yli.

Vihervarpunen liikkui taas parin välivuoden jälkeen melko vilkkaasti Höylaksen pensaikoissa. Rengastussumma (233) edustaa hieman keskimääräistä parempaa tulosta. Selvästi eniten spinarit osuivat verkkoon perinteiseen aikaan 17.-19.9., jooloin rengastettiin yhteensä 101 yksilöä.

Urpiainen loisti jo toista vuotta poissaolollaan; vain 55 rengastusta.

Tundraurpiainen oli 4 yksilön osuudella (=vajaa 10%) mukana urpiaisparvissa.

Punatulku väistää tilhen tapaan muuttoaikaan verkot melko tehokkaasti ja siksi suurin osa vuoden rengastuksista tulee talviruokintapaikalta. Ruokinnan ulkopuolella verkkoon osui tulkkuja syyskuun lopun ja lokakuun lopun välillä; parhaiten 5.10. 9 yksilöä.

PKLTY TIEDOTTAA

Kevään kokoukset: 26.2., 25.3. kevätkuukauskokous. Ohjelmassa Eelis Rissasen esitys Siilinjärven kahlaajarengastusaseman toiminnasta 1991, kokouksen jälkeen pöllönkuunteluretki. 29.4. Jouko Tiussa näyttää dioja Intian-Nepalin linturetkeltä. Kokoukset alkavat biologian laitoksella keskiviikkoisin klo 18.00.

P-KLTY ry. osallistuu Karjalan Messuille 4.-7.6.-92. Varaa aikaa päivystämään yhdistyksen omalla osastolla. Lisää tietoja Juha Miettiseltä puh. 821133.